

Call for Papers

Logika kapitálu a koncept antropocénu: Interdisciplinárne perspektívy planetárnej krízy (interdisciplinárna vedecká konferencia)

10. september 2026

Filozofický ústav SAV, v. v. i.

Klemensova 19

811 09 Bratislava 1

Slovenská republika

Plenárne prednášky

Doc. Mgr. **Richard ŠTAHEL**, Ph.D.
(Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava)

Doc. **Martin RITTER**, Ph.D.
(Filozofický ústav AV ČR, Praha)

Doc. Mgr. **Michael HAUSER**, Ph.D.
(Univerzita Karlova, Praha)

Koncept antropocénu sa v posledných desaťročiach stal jedným z najdiskutovanejších pojmov súčasného humanitného a spoločenskovedného myslenia. Koncept antropocénu sa vznikol na pôde prírodných vied, avšak rýchlo sa rozšíril do sféry filozofie, sociálnej teórie, politickej ekonómie a environmentálnych štúdií, kde nadobudol charakter paradigmatického rámca pre interpretáciu globálnej environmentálnej krízy.

Pojem antropocén neoznačuje iba prítomnosť ľudskej stopy v geologických procesoch planéty, ale predovšetkým symptomaticky odhaľuje hlboké štrukturálne prepojenia medzi modernitou, kapitalistickým spôsobom produkcie a environmentálnou degradáciou. V jeho jadre sa nachádza napätie medzi geologickou univerzalitou a sociálnou špecifickosťou: hoci sa antropocén často interpretuje ako epochálny fenomén „ľudstva ako celku“, jeho politicko-ekonomické determinanty sú úzko späté s historickou dynamikou globálneho kapitalizmu, koloniálnej expanzie a technokratickej racionality moderných spoločností.

Konferencia si kladie za cieľ analyzovať tieto prepojenia v rámci interdisciplinárneho dialógu medzi filozofiou, politickou ekonómiou, politickou ekológiou, filozofickou antropológiou, kultúrnou teóriou a dejinami vedy. Vychádza z predpokladu, že globálna environmentálna kríza nepredstavuje iba ekologický či technický problém, ale zásadný civilizačný zlom, ktorý spochybňuje samotné epistemologické a etické východiská moderného myslenia. V rámci logiky kapitalistickej akumulácie sa planéta redukuje na objekt neustálej exploatácie, čo má za následok hlboké transformácie ekologických systémov, spoločenských štruktúr aj foriem ľudskej subjektivity. Pojem antropocén preto nemožno adekvátne pochopiť bez kritickej reflexie ekonomických a mocenských dynamík, ktoré determinujú jeho vznik a vývoj.

Konferencia sa usiluje vytvoriť priestor pre konfrontáciu a vzájomné obohatenie rôznych intelektuálnych tradícií a metodologických prístupov – od kritickej teórie a neomarxistickej filozofie cez posthumanizmus, ekofeministické myslenie a teórie politickej ekológie až po súčasné prístupy environmentálnych štúdií. Interdisciplinarita tu nie je chápaná ako jednoduchý súčet disciplín, ale ako špecifický spôsob myslenia, ktorý prekračuje dichotómie medzi prírodou a spoločnosťou, vedou a filozofiou, teóriou a praxou.

Cieľom konferencie je analyzovať, akým spôsobom sa súčasné planetárne procesy – klimatická zmena, strata biodiverzity, geopolitika zdrojov, technologická racionalizácia či prehľbujúca sa sociálna nerovnosť – spájajú do jedného, systémovo podmieneného horizontu, ktorý je zároveň materiálny, politický, ekonomický, environmentálny, sociálny a epistemologický.

Filozofia v kontexte antropocénu musí podľa tohto rámca znovu definovať vlastné postavenie: nemôže zotrvať v rovine čistej interpretácie, ale musí sa stať kritickým pol'om, ktoré reflektuje ontologické, etické a politické dôsledky globálneho kapitalizmu. Konferencia preto pozýva k premýšľaniu o nových formách planetárneho myslenia – takého, ktoré si uvedomuje vlastnú historickú a materiálnu situovanosť v dejinách Zeme a zároveň hľadá alternatívy k paradigme neobmedzeného ekonomického rastu, akumulácie a dominancie „ľudstva ako celku“ nad prírodou.

Vítané sú konferenčné príspevky, ktoré originálne, inovatívne a kriticky reflektujú prepojenia medzi modernitou, kapitalistickou racionalitou a globálnou environmentálnou krízou, ako aj ich dôsledky pre filozofiu, spoločenskú teóriu a súčasné podoby planetárneho myslenia. Osobitne vítané sú príspevky z oblastí ako kritická a radikálna politická filozofia, environmentálna filozofia a politická a sociálna ekológia, politická ekonómia, posthumanizmus a filozofická antropológia, filozofia dejín, filozofia technológií, ako aj ontologické, epistemologické a etické reflexie antropocénu a globálneho kapitalizmu.

Prihlášku na konferenciu spolu s abstraktom konferenčného príspevku pošlite na adresu peter.daubner@savba.sk najneskôr do 15. augusta 2026.

Konferenčné príspevky budú uverejnené v recenzovanej knižnej publikácii.

Organizačný výbor konferencie

Ing. PhDr. **Peter DAUBNER**, PhD.
(Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava)

Mgr. **Dominik KULCSÁR**, PhD.
(Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava)

Mgr. **Eva DĚDEČKOVÁ**, PhD.
(Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava)

Mgr. **Katarína PODUŠELOVÁ**, PhD.
(Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava)

PhDr. **Anna MRAVCOVÁ**, PhD.
(Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava)

Programový výbor konferencie

Prof. h.c. **Jon STEWART**, PhD., Dr. habil. phil. et theol.
(Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava)

PhDr. **Daniela VACEK**, PhD.
(Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava)

Mgr. **Lukáš LIKAVČAN**, PhD.
(Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava)

Mgr. et Mgr. **Jan GÉRYK**, Ph.D.
(Centrum pre teoretické štúdiá, Praha)

Mgr. et Mgr. **Michal LIPTÁK**, PhD.
(Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava)

Konferencia sa koná v rámci projektu VEGA č. 2/0110/24 Úlohy politickej filozofie v kontexte antropocénu II.